

MEZŐBERÉNY-BÉLMEGYER KISTÉRSÉGI ÁLTALÁNOS ISKOLA,
ALAPFOKÚ ZENE- ÉS MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNY,
KOLLÉGIUM ÉS PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT
5650 Mezőberény, Petőfi S. út 17-19.
Tel.: 66/515-573 Fax: 66/515-570 E-mail: kistersegi.iskola@mezobereny.hu
Honlap: <http://mbkai.mezobereny.hu>
OM azonosító: 200608

TÁMOP 3.1.4-08/2-2008-0001
Kompetencia alapú oktatás feltételeinek megteremtése
Mezőberény és mikrotérségének nevelési – oktatási
intézményeiben című projekt

Mezőberény – Bélmegyer Kistérségi Általános Iskola
5650 Mezőberény, Petőfi út 17-19.

Sajátos nevelési igényű tanulók beilleszkedésének elősegítése
(önismeret, önértékelés, énkép alakítása az osztályfőnöki órákon)

Készítette: Kesztyűs Zsuzsanna
Zubáné Gál Márta

TÁMOP 3.1.4-08/2 -2008-0001 „Kompetencia alapú oktatás feltételeinek megteremtése Mezőberény és mikrotérségének nevelési - oktatási intézményeiben”
Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete
5650 Mezőberény, Kossuth tér 1.
Telefon: 36-66-515-500 Telefax: 36-66-515-503

MEZŐBERÉNY-BÉLMEGYER KISTÉRSÉGI ÁLTALÁNOS ISKOLA,
ALAPFOKÚ ZENE- ÉS MŰVÉSZETOKTATÁSI INTÉZMÉNY,
KOLLÉGIUM ÉS PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLAT
5650 Mezőberény, Petőfi S. út 17-19.
Tel.: 66/515-573 Fax: 66/515-570 E-mail: kistersegi.iskola@mezobereny.hu
Honlap: <http://mbkai.mezobereny.hu>
OM azonosító: 200608

***„...próbáld meg gyermekeidet
először nagylelkűvé tenni, szeretetet és
játékonyságot nyújtani számukra napi
szükségleteik, érzéseik, tapasztalataik és
cselekvéseik kielégítésével, ezáltal
bensőjükben megalapozni és biztosítani őket,
azután sok készséget elsajátíttatni velük, hogy
azt a jóakaratot körükben biztosan és
széleskörűen lehessen alkalmazni.”***

(Pestalozzi)

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	3
1. Helyzetelemzés	5
1.1 Esélyegyenlőségi program	
1.2 Városunk, Mezőberény	
1.3 Iskolánk	
2. A sajátos nevelési igényű tanulók beilleszkedésének elősegítése című innováció	8
2.1 A témát kidolgozó pedagógusok bemutatása	
2.2 A témaválasztás indokoltsága	
2.3 Az innováció tartalmi leírása	
3. A megvalósítás színtere – az osztályfőnöki óra	14
3.1 5-8. osztály - Heti 1 óra / évi 37 óra	
3.2 Pedagógiai Programunkban ajánlott témakörök az osztályfőnöki órákra	
3.2.1 5. évfolyam	
3.2.2 6. évfolyam	
3.2.3 7. évfolyam	
3.2.4 8. évfolyam	
4. Így is lehet csinálni - Óravázlatok.....	24
4.1 5. osztály	
4.1.1 Óravázlat	
4.1.2 Óravázlat	
4.2 6. osztály	
4.2.1 Óravázlat	
4.2.2 Óravázlat	
4.2.3 Óravázlat	

4.3 7. osztály

4.3.1 Óravázlat

4.3.2 Óravázlat

4.4 8. osztály

4.4.1 Óravázlat

4.4.2 Óravázlat

5. Összegzés..... 53

6. Felhasznált szakirodalom..... 55

1. Helyzetelemzés

1.1 Esélyegyenlőségi program

Az egyenlő bánásmód elveinek betartása az Európai Unió és a hazai társadalom elvárása. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülésén túl ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben élő/dolgozó személyek helyzete javuljon, olyan eszközöket kell alkalmazni, amelyek a hátrányokat csökkentik, illetve megszüntetik.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény (Ebktv.) két új intézményt hozott létre: munkahelyi szinten az esélyegyenlőségi tervet és a települési önkormányzati szinten a helyi esélyegyenlőségi programot.

Az Ebktv. 63. § (5) bekezdése szerint a települési önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programot fogadhat el.

Az Oktatás Minisztérium a 2003. évi CXXV. törvény szellemében írandó települési közoktatási esélyegyenlőségi program kapcsán különösen a közoktatás terén megvalósuló esélyegyenlőség előmozdítását kívánja ösztönözni.

A helyi önkormányzat intézkedési tervének tartalmaznia kell a tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket (közoktatási esélyegyenlőségi program).

Az egyenlő bánásmód követelményének és a **szegregációmentességnek**, mint esélyegyenlőségi alapfeltételnek mind a településen működő, azonos típusú intézmények, mind azok tagiskolái, feladat-ellátási helyei között, mind az intézményeken belül, az azonos évfolyamok tanulócsoportjai között érvényesülnie kell: a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya közötti különbség legfeljebb 25% lehet. (Int. Pub. 1.)

Hiszünk abban, hogy a legkülönbélebb tanulók iskolai oktatása csak heterogén csoportok kialakításával és a differenciálás gyakoribb alkalmazásával folytatható eredményesen. Az egyénre szabott célok meghatározása, az alternatív tanulási utak, módok alkalmazása, a tanulók sajátosságaihoz illeszkedő feladatok kijelölése és a csoportképzés adta lehetőségek kihasználása segítik a befogadó oktatás megvalósulását. Általában a pedagógusok hozzáállása a legfontosabb tényező, amely hozzájárul a befogadó szemlélet erősödéséhez.

1.2 Városunk, Mezőberény

Mezőberény az Alföld dél-keleti, Békés megye középső, a közép-békési régió északi részén, a Körösök völgyében, a Kettős-Köröstől néhány kilométerre fekszik. Közúti közlekedési csomópont a 47-es és a 46-os út találkozásánál. A Budapest – Szolnok – Békéscsaba – Arad vasútvonal egyik állomása.

A település történelme több száz éves múltra tekint vissza. A fejlődést számos meghatározó esemény kísérte. A közelmúltból kiemelkedik az 1970-es év, amikor Mezőberény nagyközség lett, illetve 1989. március 1-je, amikor városi címet kapott. A 244/2003. (XII. 18.) Kormányrendelet pedig a települést a 3407. számú Békési Kistérség részévé nyilvánította.

A megye – országos összehasonlításban – földrajzi, gazdasági és demográfiai mutatói szerint a **hátrányos helyzetű területek közé sorolható**. A lakosság csökkenő létszáma, az elöregedő népesség, az alacsony versenyképesség jellemzi. A kistérség a **legújabb besorolás szerint a leghátrányosabbak közé** tartozik.

Mezőberény helyzete a megyén belül, fekvése, közlekedési megközelítése, infrastrukturális ellátottsága szempontjából jónak mondható, a kistérség tekintetében központi helyzetű.

A gazdasági változások 1990 óta városunkban is éreztetik hatásukat. Az aktív keresők száma csökkent. A regisztrált munkanélküliek számában emelkedést jelent, hogy az iskolákból kikerülők zöme nem tud elhelyezkedni, így a pályakezdekők azonnal munkanélkülivé válnak.

A demográfiai adatokból és a foglalkoztatottsági tendenciákból kiolvasható, hogy Mezőberényben az elkövetkező években milyen társadalmi rétegekre (munkanélküliek, cigány lakosság) kell különösen odafigyelni. *(Komplex intézményi és IKT helyzetelemzés, 2009)*

Mezőberényben az önkormányzat részéről szociális ellátásban a 236 fő részesül. 756 gyermek után igényelnek rendszeres gyermekvédelmi támogatást, akik közül 218 fő halmozottan hátrányos helyzetű.

Mezőberény város önkormányzata esélyegyenlőségi programjának célja, hogy biztosítsa:

- Az intézményekben a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését
- Az intézmények szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés lehetőségét
- Az esélyteremtést támogató intézkedések megtervezését és megvalósítását
- A szolgáltatások megvalósítását
- A településen élő hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók hátrányainak kompenzálását, az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmények minden tevékenysége során. *(Mezőberény város esélyegyenlőségi programja 2008)*

A program kiemelten foglalkozik a szegregáció felszámolásával, a HH, HHH, SNI tanulók integrációjával. E területen az iskolák ide vonatkozó feladatai is meghatározásra kerültek.

1.3 Iskolánk

A Mezőberény – Bélmegyer Kistérségi Általános Iskola, Alapfokú Zene- és Művészetoktatási Intézmény, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat 2005. augusztus 31-vel jött létre a mezőberényi 1. Sz. Általános Iskola, az Orlai Petrics Soma Általános Iskola, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat, az Alapfokú Zene- és Művészetoktatási Iskola, valamint a bélmegyeri Általános Iskola jogutódjaként. Az általános iskola kistérségi feladatokat is ellát Bélmegyer településsel együtt. Jelenleg a székhelyen és hét feladat-ellátási helyen látja el feladatait.

Iskolánk feladata az általános műveltséget megalapozó iskolai oktatás, a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, korszerű ismereteinek, képességének kialakítása és bővítése, a sajátos nevelési igényű, tanulásban és értelmi akadályozott tanulók nevelése-oktatása, a képzési kötelezettek, a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók kollégiumi ellátása, az alapfokú művészeti nevelés keretében zene-, valamint képző- és iparművészeti oktatás, illetve pedagógiai szakszolgálati feladatok ellátása.

Intézményünk elsők között vállalta fel az integrált oktatást, ezzel együtt gondoskodott a megfelelően képzett szakemberekről is. A jelenlegi speciális tagozat - akik a Tanulási Képességeket Vizsgáló Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével rendelkeznek, mely szerint nem integrálhatók - gyermeklétszáma így, felmenő rendszerben fokozatosan csökken, a tanulásban akadályozott tanulók integrált keretek között tanulnak.

Segítjük az integráción keresztül az inkluzív iskola megteremtését, vagyis egy olyan befogadó iskola létrehozását, amely képes a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteinek kielégítésére mind a tanórákon, mind a tanórán kívüli tevékenységek során. A legmagasabb szintű képzést és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges ismeretek átadását tartjuk a legfontosabb feladatunknak.

Az idei tanévben került bevezetésre az iskolai integrációs program (IPR), mely a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szociális helyzetéből és fejlettségéből eredő hátrányok ellensúlyozását célozza meg.

Keretei között folyik a tanulók egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, a fejlődésének elősegítése, a többi tanulóhoz történő felzárkóztatása, tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése, tehetségének kibontakoztatása. Háromhavonta kerül sor a programba bevont tanulók és szüleik részére az eltelt időszak értékelése, melyen a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős is részt vesz. Feladata volt a programmal kapcsolatos tájékoztatás, a szülőkkel való kapcsolatfelvétel, a szociális hátrányok enyhítése céljából a taneszköz- és sportfelszerelés csomag összeállítása. Az IPR program előnyeként könnyelhető el az iskola és a szülők közti kommunikáció javulása. Eredményeképpen a szülők gyakrabban felkeresik az iskolát, igyekeznek közös megoldást találni a kialakult helyzetekre, a felmerült problémákra, az osztályfőnökökkel, szaktanárokkal, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel közösen.

2. A sajátos nevelési igényű tanulók beilleszkedésének elősegítése című innováció

2.1 A témát kidolgozó pedagógusok bemutatása

Kesztyűs Zsuzsanna: tanító, magyar szakos tanár, nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus 30 éves szakmai gyakorlattal.

Zubáné Gál Márta matematika-kémia szakos tanár 19 éves szakmai gyakorlattal.

Többéves pedagógiai tapasztalatunk ráébresztett bennünket arra, hogy minden gyermeknek vannak értékei, csak meg kell találni azokat a lehetőségeket, módszereket, amelyek segítségével ezek az értékek felszínre kerülhetnek.

Nyitottságunkat jellemzi, hogy mindketten elsőként vettünk részt a TÁMOP 3.1.4. 180 órás képzésén, vállalva, hogy mindennapi pedagógiai munkánk mellett megismerkedünk az új tanulószervezési eljárásokkal, a tanulásmódszertan újdonságaival, az IKT eszközök használatával, az integrált pedagógiai rendszer hatékonyságával, valamint saját tantárgyunk (szövegértés-szövegalkotás, illetve matematikai kulcskompetencia) új módszertanával.

Tapasztalataink szerint az új módszerek közel állnak a tanulókhöz és a pedagógusokhoz egyaránt, ezért nem csak a bevonott osztályokban alkalmaztuk a képzéseken elsajátított ismereteket, technikákat.

Örömmel vettünk részt a „Mindenkinek másképp csinálja”- tudásmegosztás a TÁMOP-ról szakmai konferencián, ahol bemutattuk eddigi eredményeinket, s meghallgattuk mások tapasztalatait.

Úgy gondoljuk, felkészültek vagyunk arra, hogy az új tanulószervezési eljárások, módszerek, valamint az IKT eszközök használatával, továbbá kihasználva a differenciálás széles skáláját hatékonyan valósítsuk meg terveinket a tanítási órákon.

2.2 A témaválasztás indokoltsága

A közoktatás egyik legnehezebb, megoldásra váró problémája a tanulók eltérő képességeihez történő alkalmazkodás, a differenciált tanítás és tanulás megszervezése.

A Mezőberény - Bélmegyer Kistérségi Általános Iskola, Alapfokú Zene- és Művészetoktatási Intézmény, Kollégium és Pedagógiai Szakszolgálat Luther téri intézményegységébe alsó tagozatos általános iskolai tanulók járnak.

Mind az általános tantervű, mind az emelt tantervű évfolyamokon magas a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma és aránya. Ez utóbbiak egyenletes elosztásban vannak az évfolyamok között (25 %-nál nem nagyobb az eltérés). Az SNI arány viszont kissé magasabb az általános tantervű évfolyamokon, néhol az országos átlagot is meghaladja.

A Petőfi úti székhelyre járnak az általános iskola felső tagozatosai. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és SNI tanulók arányát tekintve hasonló az eloszlás, mint az alsó tagozaton.

A bélmegyeri tagintézményben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és SNI tanulók arányát tekintve egyenletes az elosztás, bár kissé magasabb, mint a mezőberényi intézményegységekben. *(Komplex intézményi és IKT helyzetelemzés, 2009)*

A számszerűsített adatokat a következő táblázat foglalja össze összehasonlítva a 2009. évvel.

	tanuló létszám	HH tanulók	%	ebből HHH tanulók	%	SNI	%	BTMN	%
2009. okt. 1.	926	400	43,2	117	12,63	100	10,8	52	5,61
2010. jún. 15.	919	452	49,18	144	15,67	100	10,9	54	5,88

A sajátos nevelési igény meghatározása a közoktatási törvény 121. §-ában

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd,

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

Az SNI gyerekek joga, hogy állapotuknak megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljenek.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását, társadalmi beilleszkedését elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált oktatásuk. Ez a pedagógiai törekvés akkor teljesedik ki igazán, és akkor tölti be valódi funkcióját, ha az integráció fokozatos fejlődésével megvalósul az inklúzió.

Az inkluzív iskolák szemléletének lényege, hogy minden gyermek különböző, különleges. A pedagógus nem az átlagot keresi, hanem minden gyermekben meglátja az egyedit, a rá jellemző sajátosságokat. A gyermekek eltérnek egymástól korábbi tapasztalataik, érdeklődési körük, érzelmeik, tanulási típusuk és ennek üteme szerint. **A befogadás (inklúzió) alapvetően megváltoztatja a többségi iskola pedagógiai eljárásait, módszertani eszköztárát.**

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésének célja:

- A sajátos nevelési igényű tanulók tudatos, hatékony, differenciált, egyénre szabott fejlesztése, az egyéni szükségletekhez való igazodás.
- Befogadó tanulási környezet kialakítása, inkluzív iskola modelljének megteremtése.
- Egyénre szabott tanulási módszerek megismertetése.
- Tanulási sikerélmény biztosítása az esélyegyenlőség megteremtése érdekében.
- Állandó és kellő motiváltság biztosítása.
- Tudatos, gyermekközpontú együttműködés a gyermek nevelésében, oktatásában résztvevő személyek között.
- Az önbizalom erősítése, az önállóság fejlesztése.
- Konfliktusos helyzetek kezelésének megtanulása.

Intézményünkben felső tagozaton 43 pedagógus dolgozik, mindegyik megfelelő képesítésű. A pedagógiai munkát 33 órában gyógypedagógus, logopédus segíti. Az iskolában pszichológus és gyermek- és ifjúságvédelmi felelős is rendelkezésre áll intézményi szinten.

Az integráció bevezetése a pedagógusok szemléletbeli és módszertani változását hozta magával. Lassú, óvatos lépésekkel előbb az integráció, majd az inklúzió, azaz a befogadás felé indultunk. Felismertük, hogy a sajátos nevelés „igény”, és nem leküzdendő probléma. Ennek az igénynek a kielégítése nem korlátozódhat a rehabilitációs foglalkozásokra, a tanórán is figyelembe kell venni az eltérő sajátosságokat, képességbeli hiányokat. Fontosnak tartjuk a másság elfogadását, annak tudatosítását, hogy az egyének különböző tulajdonságokkal rendelkeznek, de minden ember egyformán értékes, ezért a nevelés-oktatás minden területén az egyéni szükségletek kielégítésére törekszünk.

A sajátos nevelési igényű tanulók számára hatalmas húzóerőt jelent, ha egy osztályba járhatnak testi, érzékszervi és intellektus tekintetében egészséges társaikkal.

Az ép tanulók az együttnevelődés során egész életükre kiható, meghatározó humán értékek és viszonylatok kifejlődésével, elfogadásával és felértékelésével gazdagodnak. Minél kisebb életkorban találkozik az egészséges gyermek sérülttel, annál könnyebben alkalmazkodik a helyzethez. Természetessé válik az elfogadás, a tolerancia, és észrevétlenül épül ki bennük a segítőkézség.

Szükségessé vált a pedagógus kompetenciák fejlesztése, amelyet a továbbképzések biztosítottak, valamint az egyre szorosabb együttműködés kialakítása gyógypedagógusokkal.

Gondot okoz ugyanis, hogy gyakran nem tudjuk, milyen speciális feltételeket igényel a tanuló. Ennek oka az, hogy a szakvélemény szűkszavú, nem tartalmaz erre vonatkozó kitételeket, a szakvéleményben foglaltak értelmezése az iskolában speciális (gyógypedagógiai) ismeretekkel rendelkező szakemberek számára készül.

Az együttműködés eredményeképpen a gyógypedagógusaink által készített egyéni fejlesztési terv (háromhavonkénti bontásban) ismertté vált pedagógusaink előtt is, s fokozatosan a tudatos, tervezett fejlesztés a tanórai hasznosulás irányába is elmozdult. A gyógypedagógus fejlesztési tervéhez igazodva készülnek el a tanórai fejlesztési tervek, tantárgyi bontásban.

A pedagógusok a gyógypedagógusok segítségével

- Kiválasztják az adott időszakban kiemelten fejlesztendő területeket.
- Megbeszélik, hogy a fejlesztési feladatok közül melyiket tanórán, melyiket fejlesztő foglalkozáson lehet a legoptimálisabban fejleszteni.
- Megbeszélik, melyek azok a területek, amelyekre biztosan lehet építeni, ill. a tanórai fejlesztésben is addig kell visszanyúlni.
- Megbeszélik, hogy a tananyaghoz kapcsolódóan hogyan lehet a fejlesztést megvalósítani. (A differenciálás módja, feladattípusai, apró lépésekre bontás, munkaformák, ajánlott játékok.)
- A szaknyelvi kifejezéseket közösen értelmezik.
- Megtörténik a feladatok megosztása, pontosítása, a kivitelezés módszereinek megbeszélése.
- Kiválasztják a gyermek számára legmegfelelőbb taneszközöket.

2.3 Az innováció tartalmi leírása

A sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, oktatása iránt elkötelezett pedagógus kezében van a lehetőség, hogy a nehezebb feltételek mellett is feltárja és felszínre hozza a tanulóban rejlő értéket a sérült gyermek, a közösség, és a saját maga számára. Az inkluzív nevelés kihívást jelent a verbeli pedagógusoknak.

A gyermek tanköteles korára kialakuló iskolaérettség feltételezi azokat a szociális képességeket, amelyek elemi szinten szükségesek az iskolai tanulás megkezdéséhez. A sajátos nevelési szükségletű gyermekek esetében több-kevesebb képesség fejlettségében különböző mértékű eltérés diagnosztizálható.

A szociális képességek fejlődését az hátráltatja, hogy a gyermek gyengébb teljesítményei miatt olyan visszajelzéseket kap a környezetétől, amelyek elbizonytalanítják. Ennek következtében gyakoribb a peremhelyzetbe kerülés, a tanulási motivátlanság, a visszahúzóds, a szorongás vagy éppen az agresszív figyelemfelkeltő viselkedés. Ezért nagyon fontos az elfogadó, támogató környezet kialakítása. A minden téren biztosított megfelelő pedagógiai támogatás biztosítja a szociális képességek fejlődéséhez szükséges pszichikus feltételt. (HPP)

A NAT-ban megnevezett értékek csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. A tanulók önmagukhoz való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önismerés és önkontroll, a felelősség önmagukért, az önállóság, az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

A sajátos nevelési igényű tanulók tanulási esélyegyenlősége eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása, a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított teljesítményeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása, egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

A szaktanár által készített tervek feltételezik a gyermek osztályhelyzetben történő megfigyelését, hiszen a hatékony fejlesztés, oktatás feltétele, hogy a tanuló folyamatosan részt vegyen az oktatás folyamatában. A sajátos nevelési igényű tanulót érintő tananyaggal kapcsolatos tervezési szempontok:

- mit tanítunk,
- mi a célunk vele,
- milyen módszereket és tanulásszervezési technikákat alkalmazunk (pl.: külön bemutatás, több modalitást figyelembevevő közvetítés; cselekedtetés és rávezetés, differenciálás; stb.),
- mi a követelmény
- az adott tanórán elérni kívánt eredmény,
- mit tekintünk optimumnak,
- milyen készségeket és képességeket szeretnénk fejleszteni és ebben mi az elvárt szint
- melyek azok a módszerek, óravezetési módok, amelyek a gyermek figyelmét folyamatosan fenn tudják tartani, és azokat tudatosan kell beépíteni a rá irányuló fejlesztésbe, nevelésbe, oktatásba. (Rózsáné, 2006)

A hatékony, gyermekspecifikus oktatási-fejlesztési terv csak a szakértői szakvélemények és az iskolai megfigyelések alapján dolgozható ki.

Az osztályfőnökök munkáját, ha áttételesen is, de befolyásolja az adott társadalmi és gazdasági környezet, amely úgy a család, mint az iskola életét sok tekintetben meghatározza. A nevelési célkitűzésekben és annak tartalmában feltétlen tükröződnie kell annak, hogy milyen módon lehet megfelelni a minőségileg új elvárásoknak, a piactudományok igényeinek és a teljesítményorientált szemléletnek.

Legalább ilyen hangsúlyos szerepet kell kapnia a pozitív emberi értékek fejlesztésének, amelyek az egészséges, stabil, autonóm személyiség kialakulását eredményezik.

Az osztályfőnöki tevékenység szervezett szintere az osztályfőnöki óra, amelynek a feladata, hogy segítse a tanulókat:

- önismeretük fejlesztésében,
- az önnevelés iránti igényük felkeltésében,
- életpályájukra való felkészülésükben,
- testi és lelki egészségük megóvásában
- tanulás-módszertani ismereteik bővítésében,
- hogy képesek legyenek harmonikus társas és párkapcsolatok kialakítására,
- társadalmi környezetünk eseményeinek megértésében,
- nemzeti hagyományaink megismerésében, ápolásában,
- a szociális képességeik fejlesztésében,
- világszemléletük, világképük formálásában,
- felelős állampolgárrá nevelésükben.

A következőkben azt mutatjuk be, hogy iskolánkban az osztályfőnöki órák keretében hogyan szeretnénk segíteni a sajátos nevelési igényű tanulók önismeretének, önértékelésének, énképének alakítását.

3. A megvalósítás színtere – az osztályfőnöki óra

3.1 5-8. évfolyam - heti 1 óra / évi 37 óra

Az osztályfőnöki óra a pedagógus és osztálya együttlétének óraterveben meghatározott intézményes kerete, amelynek jellege alapvetően különbözik a többi tanítási órától. Ebben a konfliktusokkal teli életszakaszban a diáknak feltétlen szüksége van a válságain átsegítő, példát, de legalábbis irányt mutató, az önálló döntések meghozatalát előkészítő, segítő felnőttre. E funkció betöltésére a szülők mellett a pedagógus a leghivatottabb, hiszen állandó, rendszeres, személyes kapcsolatban van a diákok tömegeivel az év nagy részében, egy nap jelentős hányadában.

A tanterv – az osztályfőnöki óra sajátos jellegéből adódóan – nem tartalmazhat követelményeket, hiszen ez a foglalkozási forma nem alkalmazható számonkérésre, a követelményteljesítés iskolai szokások szerinti értékelésére. (*Int. Pub. 2.*)

Az osztályfőnöki óra tantervében szereplő tartalmak nem válhatnak ki más tantárgyakból elemeket, nem mentesíthetnek tantárgyakat, nem alkalmazhatók hagyományos ismeretközvetítésre. Az osztályfőnök lehetősége ezúttal abban áll, hogy építve a tanítási órán elsajátítottakra, elmélyítse, aktualizálja, értékmozzanatokkal ruházza fel a meglévő tudásokat.

Az osztályfőnök munkája során igyekszik céltudatosan összehangolni az iskolai és az iskolán kívüli nevelési tényezőket, pedagógiai törekvéseket. Legfőbb feladata természetesen az, hogy a reá bízott osztályt tervszerűen irányítsa, vezesse. Az osztályfőnöki helyi tanterv ebben nyújt segítséget, de ennek megvalósításához elengedhetetlenül fontos a mindenkori osztályfőnök egyedi, az adott tanulócsoportra kialakított saját programja.

3.2 Pedagógiai Programunkban ajánlott témakörök az osztályfőnöki órákra

A meghatározott témák közül kiemeljük azokat, amelyek véleményünk szerint az önismeret, önértékelés, énkép alakítását szolgálják.

3.2.1 5. évfolyam

Témakör		Tananyag	Cél								
1.	Tanuljunk tanulni	Ötödikbe léptünk, házirend, feladatok, megbízások. A tanulást is tanulni kell. Nehéz és könnyű tantárgyak. Eredményes tanulás az 5. osztályban.	A tanulás kötelesség. Gazdálkodás az idővel. A tanulást is tanulni kell. Ami érdekel, amit szívesen csinálók.								
2.	Személyiségünk	Önismeret, öntudat, önbizalom. Az ember értéke. Szokás, szenvedély.	Önismeret fejlesztése, osztálytársak közti bizalom, a támogató légkör megerősítése. A dohányzás szenvedélybetegség jellegének tudatosítása								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Óraszám</th> <th>Téma</th> <th>Tevékenységek</th> <th>Kiemelt kompetenciák</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Szociometriai mérés, az osztály megismerése, feltérképezése, vezéregyéniségek megismerése</td> <td>Mérőlap kitöltése önálló munkával</td> <td>Empátia, kommunikációs készségek, Véleményalkotás, vitakészség Együttműködés</td> </tr> </tbody> </table>				Óraszám	Téma	Tevékenységek	Kiemelt kompetenciák	1.	Szociometriai mérés, az osztály megismerése, feltérképezése, vezéregyéniségek megismerése	Mérőlap kitöltése önálló munkával	Empátia, kommunikációs készségek, Véleményalkotás, vitakészség Együttműködés
Óraszám	Téma	Tevékenységek	Kiemelt kompetenciák								
1.	Szociometriai mérés, az osztály megismerése, feltérképezése, vezéregyéniségek megismerése	Mérőlap kitöltése önálló munkával	Empátia, kommunikációs készségek, Véleményalkotás, vitakészség Együttműködés								

		<p>3. Ismerjük meg egymást, személyiségben rejlő hasonlóság, különbözőség Hasonlítunk mégis különbözünk</p> <p>4. Jogaim, kötelességeim, diszkrimináció, biztonság</p> <p>5. Szabályokat hozunk I.</p> <p>6. Szabályokat hozunk II.</p> <p>7. Közösségek, amelyekben élünk</p> <p>8. Helyem az iskolában, osztályban: együttműködés</p>	<p>Játék, beszélgetés, Személyes tárgy bemutatása - önálló megnyilatkozás, kérdés-felelet,</p> <p>Kérdőív kitöltése; Szerepjáték; Vita, érvelés</p> <p>Szövegfeldolgozás; Vita</p> <p>Kutatómunka, közös megbeszélés; egyéni és csoportmunka</p> <p>Filmrészlet megtekintése, megbeszélés;</p> <p>Szerepjáték, beszélgetés Csoportinterjú</p>	<p>szabálykövetés Nytottság, empátia, rugalmasság Normatudat Közös értékek elfogadása, tiszteletben tartása</p>
3.	Test és lélek	Az egészség értéke életünkben. Hogyan élhetünk egészségesen. Testkultúra (testedzés, pihenés, öltözködés). Életrend, életritmus. Szabadidő helyes felhasználásáról.	Testünk iránti felelősségünk. Testi-lelki egészség legfontosabb összefüggései.	
4.	Tudni illik	Az étkezés illemtana. Öltözködés, kultúrája. Szórakozás illemtana: színház, mozi, hangverseny, diszkó, kirándulás, sport, játék, strand.	Alapvető viselkedési normák gyakoroltatása, betartása, megkövetelése	
5.	Családi élet	Alkalmazkodás a családban. Egymás iránti figyelem a családban (hétköznapiak, ünnepek).	A család életre szóló érzelmi háttér, erőforrás szerepének tudatosítása. Az egymásra figyelés fontosságának hangsúlyozása.	

6.	Közlekedés	Gyalogos közlekedés kisebb, nagyobb településen. Tömegközlekedési lehetőségek. Kerékpáros közlekedés. Idénybalesetek.	Kövesse a közlekedés helyes magtartási szokásait! Ismerje a városi és vidéki közlekedésben lévő különbségeket! Ismerje a gyalogos és tömegközlekedés szabályait!
----	------------	---	--

3.2.2 6. évfolyam

Témakör		Tananyag	Követelmény
1.	Gondolkodás, kommunikáció, tanulás	Problémamegoldás, tanulás, emlékezet. Intelligencia, okosság, bölcsesség. Megismerés, tudás.	A beszéd és a gondolkodás összefüggései. Értékelje a tudást, a lelkierőt, és az egyéb szellemi képességeket!
2.	Személyiségünk	Ember voltunk általános vonásai, egyediségünk. Örökletes adottságok: testi alkat, ösztönök, temperamentum, képességek, tehetség. Szokás és szenvedély: jó és rossz szokásaink	Képesség a másik ember személyiségének tiszteletére és megértésére, a helyes önismeret kialakítására, önmaga felvállalására, mások bírálatának segítségként való elfogadására. Legyen képes felismerni az örökletes tényezők szerepét a jellem kialakulásában!
Óraszám	Téma	Tevékenységek	Kiemelt kompetenciák
1.	Ki vagyok én? Erősségeim, gyengeségeim.	Játék, manuális tevékenység (névjegykészítés) prezentáció	Identitás, hitelesség,

		<p>3. Bíráló, önbíró Irigység, féltékenység, bíró építő és romboló hatása Helyes önértékelés kialakítása</p> <p>4. Példaképek szerepe. Szülői modell. Értékrendek, egészséges szemlélet kialakítása</p> <p>5. Én a társaim szemében Milyennek látnak mások? Véleményalkotás, ítéletformálás</p> <p>6. Sikerek erősítik az önbizalmat. Saját és mások erősségeinek felfedezése. Kudarctűrés, kitartás.</p> <p>7. Kritikus helyzetek és döntések. Kockázatok. Problémamegoldás</p>	<p>Vita, drámapedagógiai módszerek,</p> <p>Gyűjtőmunka, szövegalkotás, érvelés</p> <p>Játék, beszélgetőkör, mese, vélemény megfogalmazása, kinyilvánítása.</p> <p>Kooperatív technikák</p> <p>szövegfeldolgozás</p>	<p>Belső kontroll Önállóság, autonómia Kritikai gondolkodás Konfliktuskezelés rugalmasság</p>
3.	Test és lélek	Test és lélek egysége. Egészséges életmód, testkultúra, mentálhigiéniá. Növekszem, változom.	Helyezze el önmagát a saját korcsoportjában, felismerve ebből adódó jellemzőit! Ismerje az ember életrészeinek főbb általános jellemzőit.	
4.	Tudni illik	Találkozás, üdvözlés. Megszólítás, bemutatkozás, társalgás. Telefonálás illemtana. Vendégségben, vendéglátás. Pontosság, pontatlanság	Alapvető magatartási normák ismerete.	
5.	Családi élet	Személyi higiénia: testápolás, bőrápolás, ruha váltása. Nemi érés, nemi higiénia. Környezet tisztántartása: otthon, osztályban. Állatokkal a lakásban.	Tudja önmagát, környezetét tisztán tartani! Tudja, hogy a tisztaság az egészséges élet alapfeltétele!	

		<p>3. Harcban önmagunkkal - Felelős felnőtté válás</p> <p>4. Leválás a családról. Az önállósodás kezdete. Jövőkép</p> <p>5. Hogyan építem önmagam. kihívások.</p> <p>6. Életritmus. Stressz. Életminőség Életvitelminták.</p> <p>7. Barátság – párkapcsolat Kortársak szerepe: pozitív befolyásolás, negatív hatás. Szerelem.</p>	<p>Prezentáció, véleménycsere, sorrendiség</p> <p>Emberi viszonyok feltérképezése. Alá, mellérendelt viszonyok</p> <p>Játék, beszélgetőkör</p> <p>Napirend összeállítás, Vita,</p> <p>Drámapedagógiai módszerek</p>	<p>Helyzetfelismerés, helyzetértékelés konfliktuskezelés</p> <p>Önérvényesítés</p> <p>Testi, lelki harmónia</p> <p>Érzelemszabályozás</p> <p>Asszertív magatartás fejlesztése</p>
3.	Tudni illik	Fiúk és lányok, megismerkedés, udvarlás. Társalgás illemtana. Hogyan? Miről? Kamaszszerelem.	Helyes viselkedési formák tudatosítása.	
4.	Közlekedés	A KRESZ szabályai. Az elsősegélynyújtás szabályai. Veszélyhelyzetek kialakulása	Előrelátással hárítsa el a veszélyhelyzetek kialakulását! Alkalmazza a KRESZ szabályait különös tekintettel: rendőri karjelzések, behajtani tilos, kerékpárút, főútvonal!	
5.	Pályaorientáció	Képességek: nyelvi kifejezőképesség, fizikai teherbírás, kezűgyesség, ötletgazdagság, kapcsolatteremtés. Képesség és teljesítmény összefüggése. Önismeret testi, lelki, szociális és	A tanulók tudják felsorolni képességek és a pályák kapcsolatát. Megadni saját képességeik szintjeit. Azonosítani a testi adottságok, a szociális körülmény és a tárgyi	

		szellemi szempontjai. A munkanélküliség állapota, folyamata, az átképzés. Pályaválasztási alapfogalmak. Érdeklődés, érzelem, motiváció a pályaválasztásban.	tudás szerepét az eredményes munka- végzésben. Értelmezni a pályaválasztási alapfogalmakat. Azonosítani az érdeklődési területeket és elmondani azok szerepét a pályaválasztásban.
--	--	--	--

3.2.4 8. évfolyam

Témakör		Tananyag	Követelmény
1.	Személyiségünk	Önmegfigyelés, önismeret, önnevelés: tapasztalat önmagamról és másokról. Elismerés, bírálat, építő, romboló. Érdeklődés, célok, akarat, énideál, értékek. Önérzet, önbizalom, önszeretet, szégyen, kisebbségi érzés. Önfegyelem, akaraterő, felelősség. Különbözőségek és hasonlóságok. A másik egyediségének, másságának elismerése, tisztelete. A másik megismerése. Empátia, tolerancia	Tudjon érvelni az önuralom, önnevelés, önismeret fontossága mellett! Legyen képes érvelni a másik személyiségének tisztelete mellett! Legyen nyitott az értékek felismerésére és elfogadására!!
2.	Kommunikáció	Vitatkozás, versengés, kompromisszumok. Jellem-lelki tulajdonságok. Szokások, tudás, erkölcs, világnézet. Intelligencia, okosság, bölcsesség, kreativitás. Büszkeség, gőg, méltóság, önzés, önzetlenség. Nyitottság, kíváncsiság. Az ember, mint értékelő lény. Az értékelés szempontjai.	Legyen képes a meggondolt véleményalkotásra, mások józan, igazságos megítélésére! Legyen képes fontos helyzetekben a választási lehetőségek mérlegelésére, indokolni mások és önmaga hibás és jó döntéseit! Legyen képes felfedezni a különböző viselkedések

TÁMOP 3.1.4-08/2 -2008-0001 „Kompetencia alapú oktatás feltételeinek megteremtése Mezőberény és mikrotérségének nevelési - oktatási intézményeiben”
Mezőberény Város Önkormányzati Képviselő-testülete
5650 Mezőberény, Kossuth tér 1.
Telefon: 36-66-515-500 Telefax: 36-66-515-503

		<p>Az értékelés nehézségei. A legfontosabbnak tartott értékek. Választás és döntés, szándék és tett. A rossz, a hibázás és a bűn.. Vágy, szükséglet, lehetőség, igény. Érdekek, értékek, normák. Beállítódás, magatartás és viselkedés. Életkorok jellemzői.</p>	<p>és döntések mögött meghúzódó mozgatókat! Ismerje az egyes életszakaszok főbb jellemzőit</p>
Óraszám	Téma	Tevékenységek	Kiemelt kompetenciák
1.	Értékeink befolyásolják döntéseinket Értékrendek. Hogyan hatnak a személyes döntésekre?	Előadás, magyarázat	<p>Ok- okozati kapcsolatok felismerése Rugalmasság Szervező és tervezőkészség Kitartás Helyzetfelismerés, helyzetértékelés Konfliktuskezelés, konfliktustűrés Kapcsolatépítés, kommunikáció fejlesztés Információkezelés, - rangsorolás Magabiztosság Felelősségtudat Kritikus szemlélet Önálló döntéshozás terhelhetőség</p>
2.	Kritikusan gondolkodni – megfontoltan dönteni. A döntéshozás technikája	Társasjátékok, differenciálás	
3.	Reklám hatása életünkre. Média szerepe,	Feladatlap	
4.	Hogyan tudok visszautasítani? Mondj nemet!	filmvetítés	
5.	Válságos helyzetek, kísértéseknek kitéve.	Kommunikációs - és helyzetgyakorlatok	
6.	Mit tudsz a szenvedélybetegségekről	Gyűjtőmunka, kiselőadás	
7.	Hová fordulhatok, kik segítenek	Kommunikációs szituációk filmvetítés	
8.	Hová fordulhatok, kik segítenek	Esetmegbeszélés - szakemberek bevonásával	

3.	Családi élet	Családtervezés, házasság, családi célkitűzések. Generációk kapcsolata, egymás segítése. Családi szabadidő szervezés.	Legyen képes életvitele tudatos alakítására Tudja szabadidejét kulturáltan hasznosítani! Legyen tájékozott nemzeti, vallási, családi ünnepekről! Tudjon ezek hagyományainak megfelelően viselkedni!
4.	Pályaorientáció	Képességek, munkahely, munkanélküliség. Térbeli gondolkodás, nyelvi kifejezőképesség. Számolási képesség, fizikai teherbírás, kezűgyesség, ötletgazdagság és kapcsolatteremtési képesség. A képesség és teljesítmény összefüggése. Az önismeret testi, lelki, szociális és szellemi szempontjai. A munkahelyi ártalmak és a stressz. A munkanélküliség állapota, Megbeszélés, vita, szituációs gyakorlatok, kérdőív, gyűjtőmunka.	A tanulók tudják: Felsorolni a képességek fő jellemzőit. Felismerni a képességek és a pályák kapcsolatát. Megadni saját képességeik szintjeit. Azonosítani a testi adottságok, a szociális körülmény és a tárgyi tudás szerepét az eredményes munkavégzésben. Felismerni a munkahelyi ártalmakat. Magyarázni a munkanélküliség állapotát, az átképzés szükségességét.
5.	Szakmák, foglalkozások megismerése; pályaválasztási dokumentumok	A pályák megismerésének lehetőségei: Pályaképek, pályaismertetések, foglalkozás leírások. Pályaalkalmasság, továbbtanulási lehetőségek. A pályaválasztás dokumentumai, ismeretforrások. Érdeklődés, érzelem, motiváció a pályaválasztásban. Érdeklődési területek. Érzelmi viszonyulás és a motiváció szerepe a pályaválasztásban. Megbeszélés, vita, szituációs gyakorlatok, öndefiníciós folyamatok támogatása.	A tanuló tudja: Azonosítani az érdeklődési területek és elmondani azok szerepét a pályaválasztásban. Bemutatni a motiváció szerepét a pályaválasztásban.

4. Így is lehet csinálni - Óravázlatok

4.1 5. osztály

4.1.1 Óravázlat

Téma: Szociometriai kérdőív kitöltése

Cél: osztályunk megismerése

Eszköz: kérdőív

I. Ráhangolódás

Játék: Kettővel odébb válaszol

Rámutatunk valakire, és ennek az embernek nevében a tőle kettővel jobbra álló ember válaszol.

Miről szoktál ábrándozni? A legtitkosabb vágyad? Mi volt a legnagyobb hazugság életedben? Mi okozza a legnagyobb boldogságot? Mit csinálsz, ha igazán gyűlölsz valakit? Stb.

II. Jelentésteremtés

A mai órán egy kérdőívet fogtok kitölteni. Kérlek benneteket, vegyétek komolyan, válaszoljatok őszintén.

Szociometriai kérdőív

Név:.....

Dátum:.....

Válaszolj őszintén az alábbi kérdésekre!

Válaszaidat tudtod és beleegyezésed nélkül nem közöljük senkivel.

Ne engedd, hogy munka közben írásodba bárki belenézzen, de te se nézz bele más írásába. Válaszaiddba bármelyik osztálytársad nevét vagy a sajátodat is bármikor beírhatod, így egy személy neve több válaszban is szerepelhet.

Igen fontos, hogy minden esetben írd indoklást is. Az indoklás megfogalmazása rövid, lényegre törő legyen, és elég néhány főbb tulajdonság felsorolása.

1. Ki a legjobb barátod az osztályban? Miért?

---

2. Ki az, akit a tanulók közül a legtöbben szeretnek? Miért?

---

3. Kit tartasz az osztályban a legtehetségesebbnek? Miért?

---

4. Ha egy összejövetelt rendeznétek, társaidd közül ki tudná a legjobban megszervezni? Miért?

---

5. Ki az a 3 ember az osztályból, akivel szívesen elmennél a vidámparkba? Miért?

---

6. Az osztályban melyik fiúnak van a legnagyobb sikere a lányoknál? Miért?

---

7. Az osztályban melyik lánynak van a legnagyobb sikere a fiúknál? Miért?

---

8. Ki az, akit a tanulók közül legtöbben szeretnek az osztályban? Miért?

---

9. Ki a legtevékenyebb, a legaktívabb az osztályban? Miért?

---

10. Ki az az osztálytársad, aki megvédene, vagy kiállna melletted, ha igazságtalanság érne?

---

11. Ki az a három osztálytársad, aki mellett te állnál ki? Miért?

---

12. Ha személyes, bizalmas ügyed, titkod volna, társaid közül kinek mondanád el a legszívesebben? Miért?

---

13. Ki a legjobb sportoló az osztályban?

---

14. Ki a legműveltebb, a legolvasottabb az osztályban? Miből derült ki számodra?

---

15. Szerinted, ki bánik a legjobban a pénzzel az osztályban? Miből gondolod?

---

16. Ha az osztályfőnököd hosszabb ideig akadályozva lenne az osztály vezetésében, a tanulók közül ki lenne a legalkalmasabb arra, hogy helyettesítse? Miért?

---

17. Kivel szeretnéd az általános iskola után is tartani a kapcsolatot? Miért?

4.1.2 Óravázlat

Téma: Ismerjük meg egymást (közösségépítés)

- Eszközök:**
- papírlabdák
  - társkereső (1. melléklet)
  - otthonról hozott, kedves tárgy

I. Ráhangolódás

Labdázás:

- 1. kör:** X-től kaptam, Y-nak dobom (A gyerekek egymásnak dobják a labdát, mely egy tanulóhoz csak egyszer kerülhet a kör folyamán. Aki kapott már labdát, felteszi a kezét.)
- 2. kör:** a labda az előzőek szerint körbejár - némán
- 3. kör:** több labdával - az előzőek szerint körbejár a labda - némán

(Idő: 5 perc)

II. Jelentésteremtés

Csoportalakítás: előző óra szerint, szerepek forognak.

1. Társkereső:

Hogyan ismeritek egymást?

A diákoknak társaikat kell kérdezgetniük. (melléklet) alapján

(Idő: 10 perc)

2. Személyes tárgyam:

Tegyük a székeket körbe, hogy mindenki mindenkit jól láthasson.

Vegyétek a kezetekbe a magatokkal hozott tárgyat, és foglaljatok helyet a körben. (A bátortalanabbaknak maradhat még a táskájában.)

Miután mindenki ül:

„Milyen magatartási szabályok a legfontosabbak a mostani foglalkozáson?”

(meghallgatjuk egymást, figyelünk társunkra...stb.)

„Ahhoz, hogy valamiféle személyes dologról beszéljünk a csoport előtt, bátorságra és önbizalomra van szükségünk.”

Célszerű, ha a tanár kezdi a sort: mit hozott magával, miért fontos ez a tárgy számára. Utána a diákok kapnak kb. **1-1 percet**, hogy bemutassák saját tárgyaikat.. Emlékeztessük őket még egyszer arra, hogy a tárgyak anyagi értéke semmit sem jelent, az a fontos, hogy – akár teljesen értéktelen tárgyról legyen is szó – mit jelent a tulajdonosának. Ne feledjük az önkéntességet! Nem kötelező mesélni! Segíthetjük kérdésekkel a mesélőt!

A végén kérdezzük meg a nem mesélő diákokat, hogy nem jutott-e eszükbe valami, amit szívesen megosztanának velünk, majd köszönjük meg a történeteket és a figyelmet.

(Idő: 20 perc)

III. Reflektálás

Összegzés:

Befejezésül válaszoljatok (szóban) az alábbi kérdésekre:

- Mi volt egyszerűbb: meghallgatni a többieket vagy mesélni?
- Mi újat tudtál meg az osztálytársaidról?
- Milyen érzés volt hallgatnod, amit a többiek meséltek az elhozott tárgyaikról?
- Milyen alkalmakkor tudátok még jobban megismerni egymást?

(Idő: 10 perc)

Társkereső -

melléklet

Keressd meg az osztályban, kikre illenek az alábbi jellemzők! Gyűjts minél több nevet az egyes pontokhoz!

Ki lakott korábban másik városban/településen? Hol?	Kinek van beceneve?
Kinek van házi állata? Mi?	Kinek tört már el valamilyen csontja?
Ki aludt már sátorban?	Ki gyűjt valamit? Mit?
Ki játszik valamilyen hangszeren? Min?	Kinek nincs testvére?
Ki volt már valamilyen sportversenyen?	Ki töltött már hosszabb időt külföldön? Hol?
Ki szokott későn lefeküdni? Hánykor?	Ki szereti a zöldséget? Melyik a kedvence?

4.2 6. osztály

4.2.1 Óravázlat

Téma: Ki vagyok én?

- Eszközök:**
- színes papírlapok
  - olló, ragasztó, lyukasztó
  - fonalak, egyéb díszítésre alkalmas apróságok,
  - 15 x 8 cm-es kartonlapok
  - filc toll, színes ceruza

I. Ráhangelődés

(A gyerekek körben ülnek.)

Hol szeretnél lenni most szívesebben? Hol éreznéd jól magad? Ki hova vágyik?

Nem mindenkitől várjuk a választ, csak aki szeretné.....

(Idő: 5 perc)

Pókháló játék:

szükséges: egy fonalgombolyag jó erős fonallal

A csoport, esetleg az osztály tagjai körben ülnek. Az első gyerek megfogja egy pamutgombolyag kezdő szálát, megmondja a nevét, és a gombolyagot átdobja az egyik társának. Ő is megmondja a nevét és tovább dobja a gombolyagot, és így megy tovább, amíg ilyen módon valamennyi tanuló részese a hálónak. A hálót aztán le kell fejteni olyan módon, hogy fordított sorrendben dobja vissza mindenki a gombolyagot annak a társának, akitől eredetileg kapta. A visszadobásnál mindig meg kell nevezni a fogadót.

Megjegyzés: A játék játszható nevek mondása nélkül is. Fontos, hogy a gombolyagot mindig a fonal fölött dobják. A játék ügyességet és figyelmet igényel, fegyelmezettséget feltételez. Itt megbeszélhetjük, hogy ilyen sok- sok kapcsolat hálózza be életünket, függünk másoktól ...

(Idő: 5 perc)

Névjegykártya készítés:

A gyerekek a maguk választott bármilyen technikával elkészítik a névjegykártyájukat.

Mindenki azt a nevet írja rá, ahogy szeretné, hogy szólítsák. A név legyen olvasható (a nem díszítés is előfordulhat)!

(Idő: 15 perc)

Mutasd be a névjegy-kártyádat és magadat!

(A gyerekek körben ülnek.)

Miért ebben a formában dolgoztál, ezekkel a színekkel, anyagokkal? Mit tudsz a nevedről?

Beszélgj magadról! Legyen olyan mondatod, amely úgy kezdődik:

Szeretem.....

Nem szeretem.....

Úgy szeretném.....

(Ezt írjuk fel a táblára is !)

(Idő: 15 perc)

Találkozások:

A gyerekek szabadon és **némám** járkáljanak a teremben bármerre, és közben figyeljék és kövessék egymás tekintetét. A feladat az, hogy szavak nélkül, szemkapcsolattal keressenek párt. Azok a játékosok, akik már egymásra találtak, álljanak földre – így is jelezve társaiknak, hogy ők már egy párt alkotnak. Amikor már mindenki megtalálta a párját, elmondhatják, hogyan történt a pár kiválasztása, ki hogyan élte meg a játékot és hogyan értette meg a szem hívását.

(Idő: 5 perc)

Összegzés:

Megismertél-e új dolgokat társaidról?

Melyik játékot kedvelted? Melyiket nem? Miért?

Páros munka eredményessége?

Házi feladat:

Jóságos manó

Cél: Az empátia, az érzelmek és a felelősség egyeztetése. A segítő attitűd kialakítása. Mindenki felírja a nevét egy cédulára. Összehajtva berakjuk egy dobozba és ebből húz mindenki egy nevet, amelyet nem árulhat el. A cédulát meg kell őrizni. Ezután következik a játék magyarázata: mindenki annak a jóságos manója lesz, akinek a nevét húzta. Egy hétig vigyáz a „védencére”, jelét adja törődésének, segíti, megvédi. Különösen törődik vele.

Egy hét múlva megbeszélés. Ki mit érzett, rájött-e, hogy ki volt az ő jóságos manója.

A papírját hozza vissza!

Hatás: Az érzelmi feszültség, a rokonszenv-ellenszenv tudatosítása és kezelése, a tevéleges szeretet, törődés tudatos gyakorlása.

4.2.2 Óravázlat

Téma: Ilyen vagyok!

Cél: A diákok képességeinek, tulajdonságainak feltérképezése, tudatosítása önismereti tevékenységek segítségével, önfejlesztési célok meghatározása

Eszközök: idézetkártya megfelelő számban, mellékletek fénymásolva megfelelő számban

I. Ráhangelődés

1. Idézetek értelmezése

A) A tanulók egymással szembe fordulva páros munkában beszélnek meg, hogy mi a véleményük a kártyákon (1. számú melléklet) található idézetekről. Az idő öt perc. Ez alatt felváltva az egyik olvas, és véleményt mond, majd a másik olvas, és véleményt mond. Így cserélődnek a szerepek, míg elfogynak a kártyák.

B) A feladatot úgy is meg lehet oldani, hogy 4 fős csoportokat alakítunk, kiosztjuk a szerepeket, a felolvasó feladatát a csoport legjobb olvasója kapja „véletlenül”, hogy ne hozzuk zavarba a nehezen olvasó tanulókat, csak a szövegre koncentrálnak, arról mondjanak véleményt a „Tollak középre!” kooperatív technikával.

: Idézetkártyák.....1. számú melléklet

A feltétel nélküli elfogadás a legnagyobb élmény, amelyet egy ember átélni képes.” (Carl Rogers)

*“Ha nem vagy kész változtatni az életeden, nem lehet segíteni rajtad.”
(Hippokratész)*

*“Talán különös dolog ilyet mondani, de egyedül a fejlődésben, az átalakulásban és a változásban találhatjuk meg az igazi biztonságot.”
(Anne Morrow Lindbergh)*

“Az élet játéka, a bumerángok játéka. A gondolataink, tetteink és szavaink visszatérnek hozzánk előbb vagy utóbb, megdöbbenő pontossággal.”

(Florence Shinn)

A feladat végén hívjuk fel a figyelmet az önismeretre, amely nagyon fontos a helyes énkép kialakításában, saját magunk elfogadására olyannak, amilyenek vagyunk.

(Idő: 8 perc)

II. Jelentésteremtés

2. Vita: Kapjuk, vagy fejlesztjük tulajdonságainkat?

A tanulók négyes csoportokban dolgoznak tovább, és egy T táblázat segítségével gyűjtsék össze érveiket arról, hogy örököljük tulajdonságainkat vagy magunk fejlesztjük azokat. Az adott idő alatt (5 perc) összegyűjtött érveket és ellenérveket csoportforgóval ismertessék, és akik a legtöbb érvet gyűjtötték az öröklés mellett, azok érveljenek a fejlesztés mellett, akik a fejlesztést választották, azok pedig az öröklés mellett. Így a vitakészséget is fejleszteni tudjuk. Minden csoport választ egy szóvivőt, aki képviseli csoportja véleményét, helyette csak akkor szólalhat meg valaki, ha a szóvivő vállára teszi a kezét a megszólalni kívánó tanuló, a szóvivő pedig elhallgat. Ha elveszi a kezét a vállról, akkor elveszti a jogát, hogy többet megszólaljon. Tanári zárással fejeződhet be a feladat: felelősek vagyunk magunkért, fejlődésünkért.

(Idő: 15 perc)

3. Johari-ablak értelmezése

A Johari-ablak feldolgozása két lépcsőben történjen: először minden csoport csak a rajzot, a táblázatot kapja kézbe, és 5 perc alatt próbálják értelmezni azt. Nem kérjük a magyarázatot, hanem kapják meg a csoportok a szöveget is, és így együtt beszéljék meg csoportban, hogy mit is jelent az ábra. A csoportok közösen fogalmazzanak meg öt mondatot az ábra és a szöveg alapján, és a szóvivő tegye közzé az osztály számára a közös megállapításokat.

A pedagógus a feladat megoldása során hallgasson bele a csoportok beszélgetésébe, és ahol úgy érzi be kell kapcsolódnia a beszélgetésbe, tegye meg.

2. számú melléklet:

		<i>az ÉN által</i>	
		<i>ismert</i>	<i>nem ismert</i>
<i>MÁSOK által</i>	<i>ismert</i>	szabad cselekvés	vak folt
	<i>nem ismert</i>	rejtegetés	ismeretlen cselekvés

Rajz forrása: www.kapmegyer.hu/docu/kommunikacio.doc

Önismeret – Johari-ablak

Milyen vagyok? Milyenek a körülöttem élő emberek? Ki ne tette volna fel már ezt a kérdést? Bizonyos helyzetekben szeretnénk belelátni másokba, de néha magunkat sem értjük, nem hogy a környezetünkben lévő embereket, társakat. Szeretnénk a titkok tudói lenni, megszerezni azt a kis kulcsot, amellyel beléphetünk a még nem ismert embervilágba, de talán félünk is, meg is tántorodunk szédítő mélységétől.

Ma már sokat segít a pszichológia az ember rejtett dimenzióinak megismerésében, mégsem mondhatja el egyetlen pszichológus sem, hogy nyitott könyv számára bármely ember. Joseph Luft és Harrington Ingham az a két pszichológus, akik a róluk elnevezett Johari-ablakkal foglalták össze a személyiség látható és ismeretlen területeit. Az ablak egyik irányban az én szemszögéből mutatja a személyiségem általam ismert és nem ismert területét. Az ablak másik tengelyén mások szemszögéből mutatja ugyanazt. Az eredmény 4 különböző ablakszem:

A nyílt terület vagy aréna

Mindazon vonásokat, jellemzőket tartalmazza, amelyek számomra és mások számára is ismertek. (Például, hogy szeretek zongorázni, élek-halok a Beatlesért, és akkor is kimondom az igazságot, ha ezzel fájdalmat okozok stb.)

Vak terület

Olyan személyiségvonások, tulajdonságok tartoznak ide, amelyeket nem tudok magamról, de mások tudják, észreveszik. (Például nem tudatosodik bennem, de kívülről jól látszik, hogy izgalmamban az orrom dörzsölöm, kezemet ráteszem a vitatkozó felek karjára stb. Ha észreveszem, vagy felhívják rá a figyelmemet, és tudatosodik bennem, hogy csillapítólag hat másokra, élni fogok vele megfelelő helyzetben.) Ha figyelni tudok a környezet jelzéseire, a vak területről egyre több dolog kerülhet át a nyílt területre. Ebben sokat segíthetnek a barátok, de ahogy mondani szokták, okos ember az ellenségeitől is tanul.

Rejtett terület

Számtalan olyan dolog van, amit mások nem tudnak rólam, de én tudom, mert otthon, intim helyzetben, vagy egyszerűen magam előtt nem tagadom. (Például iszonyodom az éjjeli lepkéktől, bogaraktól. Mégis úgy teszek a többiek előtt, mintha engem közömbösen érintene. Így tudom megvédeni magamat, ezzel tudom elhárítani a zaklatást, ugratást.) Ha ezt egy hozzám közel álló barátnak elmesélem, már lesznek olyanok, akik számára nyílt területté válik. Lehetnek olyan helyzetek, ahol egy eddig rejtett tulajdonság mindenki számára megnyílik.

Ismeretlen terület

Az előzőek után még mindig van bennem olyan tulajdonság, személyiségjegy, amiről sem én, sem a környezetem nem tud. Ezek váratlan, új helyzetekben mutatkozhatnak meg. Egy kihívás, egy tábor, egy munkahely, egy barát, egy súlyos, rendkívüli esemény csalhatja elő. (Például egy tüzeset vagy egy baleset van akiből a talpraesett mentőt, van akiből pedig a pánikszerűen menekülőlt váltja ki. De milyen nehéz megmondani egy rendőri pályára készülő fiatalról, hogy mit fog tenni éles helyzetben, ha fegyvert kell használnia?!)

A Johari-ablakkal sokkal közelebb kerülhetünk önmagunkhoz, jó eszközt kaphatunk önismeretünk fejlesztéséhez. Önismeret nélkül csak ösztönösen dönthetünk önmagunkról, jövőnk befolyásoló fontos dolgokról. Így például a továbbtanulásról, pályáról, állásról, barátságról, párkapcsolatról. A rossz döntésekből is lehet tanulni, de sok időt, fáradságot, fájdalmat lehet megtakarítani, ha jól mérjük fel önmagunkat és másokat.

Szöveg forrása:

http://www.sulinet.hu/tanar/kompetenciateruletek/5_eletpalya/03_modulok_eszkozok_1/7._evfolyam/a_tipus/eletpalya-ismeretek/ep_a7_ep_ism_tanar.pdf

(Idő: 45 perc)

III. Reflektálás

Tulajdonság bolt

A) A különleges boltban tulajdonságokat lehet adni-venni, és a tanár az eladó (cserélő). Minden gyerek vásárolhat bármilyen tulajdonságból bármilyen mértéket, de valamivel fizetnie kell. Azzal a tulajdonságával fizethet, amelyik szerinte felesleges, vagy amitől szívesen megszabadulna (hátrányos tulajdonság). Mozgalmas, színes gyakorlat során szinte vásári könnyedséget teremtve bukkanhatnak elő önmagukkal szemben megfogalmazott elégedetlenségek vagy elfogultságok.

A tanárnak ki kell sarkosítani, vagy példákkal visszacsatolni, amennyiben valaki kívánatos tulajdonságától szeretne teljes mértékben megszabadulni, vagy ha túlzott "mennységet" szeretne valamiből.

<http://www.sulinet.hu/tanar/igazgatas/drog/8.html>

B) Mindenki kézhez kap egy tulajdonságlistát (3. számú melléklet), amelyen bejelöli, hogy ő milyennek tartja magát. Ráírja a nevét, és eggyel továbbadja, és ő is kap egy másik táblát egyik osztálytársa nevével. Húzza alá a társára jellemző tulajdonságot/tulajdonságokat, majd adja tovább. Ez így megy addig, míg minden tanuló a sajátját kézhez nem kapja. Így megtudhatja mindenki, mit gondol róla a másik, milyennek látják mások. Előtte jelezni, hogy csak aláhúzni lehet a lapon, új tulajdonságot, se pozitívat, se negatívát nem lehet rá írni. Ha valamely tulajdonságot már mások aláhúztak, meg lehet azt egy újabb aláhúzással, vagy valamilyen jellel erősíteni.

3. számú melléklet:

- álmodozó
- alkotó kedvű
- alapos
- aprólékos
- barátságos
- bátor
- befelé forduló
- beszédes
- céltudatos
- dinamikus
- elemző
- elgondolkodó/elmélkedő
- előzékeny
- eredményes
- erős akaratú
- erőteljes
- fegyelmezett
- felkészült
- gondoskodó
- gyakorlatias
- gyengéd
- határozott
- higgadt
- játékos, vidám
- jó képzelő tehetségű
- jó szervező
- jószívű
- kedves
- kellemes megjelenésű
- kiegyensúlyozott
- kifelé (mások felé) forduló
- kitartó
- kíváncsi
- kreatív
- kritikus
- kutató típus
- logikus gondolkodású
- magabiztos
- maximalista
- másokat befolyásolni tudó
- másokat támogató
- megbízható
- művészi hajlamú
- nyitott gondolkodású
- okos
- óvatos
- önálló
- öntevékeny
- öntudatos
- ösztöneire hallgató
- őszinte
- precíz
- realista
- rendszerető
- segítőkész
- szellemes
- szeretetre méltó
- szerény
- színes egyéniség
- szorgalmas
- szófogadó
- tájékozott
- találékony
tehetséges

4.2.3 Óravázlat

Téma: Én - a társaim szemében

Eszközök: - fehér papírtányérok, ragasztószalag

I. Ráhangolódás

A nap sztárja

A tanulók a teremben sétálnak és kézfogással üdvözlnek egymást. A vezető az egyik diáknak erősebben megszorítja a kezét. Ő lesz a nap sztárja.

Míg a többiek egymást üdvözlnek, addig a még ismeretlen sztár titokban kacsint néhány társára, akiket kézfogással üdvözl. Ezek a diákok mindenféle reagálás nélkül kb. még 10 másodpercig járkálnak, és akkor azt kiáltják, hogy „Ó, felém nyújtotta a kezét, engem üdvözl!” vagy a csodálatukat más módon közlik, utána némák és mozdulatlanok lesznek.

A többiek tippelhetnek, hogy ki a „sztár”. Aki rosszul tippel, az szintén mozdulatlan és néma lesz. A játék megy tovább.

A „sztár célja, hogy sokan váljanak mozdulatlaná úgy, hogy ne derüljön ki a kiléte. (Célszerű az osztály visszahúzódo, csendes tagjai közül választani a „sztár”-t.)

(Idő: 5 perc)

II. Jelentésteremtés

Írjuk fel a táblára a következő közmondást:

„JOBBA ADNI, MINT KAPNI.”

Adni többféleképpen lehet, például azáltal, hogy figyelmet szentelünk másoknak.

Elismerésünket azáltal is kifejezhetjük, hogy szóval vagy tettel kimutatjuk a másoknak mennyire értékeljük képességeit, tetteit.

A teremben körben ülünk és a következő játékot játszunk: **Telefon**

A kezdő játékos felveszi a telefont, s elkezdi beszélni valamelyik társáról. Csupa olyan dolgot mond, amiről a hívott fél magára ismerhet, rájöhet, hogy róla van szó. Amikor a kiszemelt játékos rájön, hogy róla beszélnek, felveszi a telefont, vagyis jelzi, hogy megkapta az üzenetet. Most ő kezd beszélni valaki másról.

(Az üzenetek egyértelműek legyenek. Pl.: köszönöm, hogy segítettél megkeresni a tornaszámom vagy irtó klasszul tudsz viccet mesélni.....stb.)

Beszélgető kör:

- Hogy éreztél magad, amikor elismerték képességeid?
- Miért fontos elmondani a társunknak az erősségeit?
- Mennyire fontos mások véleménye? Befolyásolja-e a hangulatodat, cselekedeteidet, önbizalmadat?

Mese a sündisznókról

Az erdőn késő ősszel, amikor már hideg szelek fújnak, a sündisznócsalád elhatározta, hogy téli vackába vonul. Mindegyik süni külön-külön beásta magát az avarba, ám még így is érte őket a hideg szél és a hófúvás. Fáztak. Másnap elhatározták, hogy egymást melegítve összebújnak egy vacokba. Jó szorosan egymás mellé bújnak, hogy ne dideregjenek. Nem is érezték a hideget, de tüskéikkel szúrták egymást. Ez a megoldás sem volt jó. A következő éjjel távolabbra húzódtak egymástól. A távolság nagy volt, átszűrte közöttük a szél. Bizony el kellett telnie néhány napnak, amíg kitapasztalták, hogyan kerüljenek elég közel ahhoz, hogy kellőképpen melegítsék, de ne sértsék egymást. (A. Schopenhauer nyomán)

A mese kapcsán tisztázandó kérdések:

- Közelség – távolságtartás
- Szeretet közvetítése
- Mások igényeinek felismerése
- „ne szúrjuk egymást”
- Pozitív érték közvetítése – megerősítés

(Idő: 35 perc)

III. Reflektálás

Kérjük meg a tanulókat, ragasszanak papírtányérokat egymás hátára, azután menjenek körbe a teremben és írjanak a társuk hátán lévő tányérra elismerő, dicsérő szavakat! Mindenki legalább 5 ember hátára írjon üzenetet.

(A tanár is vegyen részt a feladatban.)

Mutassunk rá, hogy normális, ha néhányan több üzenete kapnak, mint mások, mert több társukkal vannak jó viszonyban, és / vagy maguk is több pozitív üzenetet küldenek társaiknak a hétköznapiakban.

Összegzés

Kérjük meg a tanulókat, vegyék le hátukról a tányérokat! Ha értékesnek találják az üzeneteket, kiragaszthatják otthon, hogy egy-egy negatív tapasztalat után ismét bátorításhoz jussanak.

(Idő: 5 perc)

4.3. 7. osztály

4.3.1. Óravázlat

Téma: Harcban önmagunkkal I.

- Eszközök:**
- Papírra írt jellemvonások (például: kedves, irigy, szorgalmas stb.) és madzag, vagy egyéb eszköz a rögzítésre. – megfelelő számban
  - csomagoló papír, íróeszközök
  - internet kapcsolat

I. Ráhangolódás:

Milyen vagyok?

Minden csapattag kap egy tulajdonságot-jellemvonást, amit egy pánton a homlokán kell rögzíteni úgy, hogy ő maga nem lássa meg.

A játék közben a csapattagoknak úgy kell megnyilvánulniuk az adott játékkal szemben, hogy az ráismerjen az adott jelzőre.

(Idő: 10 perc)

Tanári közlés:

A mai foglalkozáson a kamaszkor sajátosságairól beszélgetünk. Arról lesz szó, milyen testi, lelki változásokon mentek keresztül. A változások azt jelzik, hogy lassan felnőtté váltok. Ezt mindenki átéli, problémáitokkal nem vagytok egyedül.

II. Jelentésteremtés

Lássuk ismered-e önmagad és a benned zajló változásokat?

Irányított beszélgetés: A változás milyen külső jeleit tapasztalod önmagadon?

- Lányok, fiúk eltérő ritmusú fejlődése
- Testalkat, mozgás változásai
- Bőrproblémák

(A testi változásokról csak röviden célszerű beszélni, a részletezés inkább a biológia órára maradjon.)

Osszuk 3 csoportra az osztályt - bármilyen módszerrel, most fontos, hogy biztosan tudjanak együtt dolgozni!

1. csoport: Értelmi, szellemi változások változásai
2. csoport: Szociális, emberi kapcsolatok változásai
3. csoport: Érzelmi kapcsolatok változásai

A testi változások személyiségekben is változásokat hoznak. 3 témát adunk feldolgozásra, melyhez adatot az internetről kell keresnetek. Gyűjtésnél legyen szempont, hogy könnyen érthető, jól megjeleníthető anyagot keressetek, mert a témában társaitok számára plakátot kell készítenetek, melyen a legjellemzőbb információkat kell megjelenítenetek a következő órán. Óra végére legyen elképzelése a csoportnak arról, mit és hogyan mutat majd be.

(Idő: 35 perc)

Házi feladat:

Minden csoportnak egy csomagolópapírra kell összefoglalni a kapott téma jellemzőit!

4.3.2. Óravázlat

Téma: Harcban önmagunkkal II.

Eszközök: - gyurmaragasztó
- kártyák osztálylétszám szerint (szétvágva, borítékban)

Tanári közlés:

A mai órán azokat a plakátokat mutatjátok be, amelyeket a múltkori kutatásaitok alapján kellett elkészítenetek

A kiragasztott plakátok alapján a csoportok beszélnek saját témájukról, melyhez a más csoportbelihez hozzászólhatnak, kiegészítéseket tehetnek, kérdezhetnek.

(Idő: 25 perc)

Az interneten sok információt találtok e témakörben, de adódnak olyan helyzetek, amelyekre egyedül nem találtok megoldást. Ilyenkor bátran kérjétek segítséget!

De kitől kaphattok segítséget?

A kártyán szereplő személyek közül, te kitől kérsz szívesen segítséget? Rangsorold az első hármat!

OSZTÁLYFŐNÖK	BARÁTNŐ
ANYA	TESTVÉR
GYERMEKORVOS	BARÁT
SZOMSZÉD	CSALÁDSEGÍTŐ
IDŐSEBB ISKOLATÁRS	
APA	NAGYSZÜLŐ
TANÁROM	EGYÉB

(Idő: 5 perc)

III. Reflektálás

Beszélgető kör a kártyán rangsoroltak alapján:

- Miért éppen őt?
- Mit várhatok tőle?
- Voltál-e már ilyen helyzetben?

(Idő: 10 perc)

Az óra hangulati lezárása :

A játékosok álljanak rendezetlen csoportba, egymáshoz közel. Csukják be a szemüket, majd a résztvevők mindkét kezükkel fogjanak meg egy-egy másik kezét. A játékvezető nyitott szemmel körbejár, és segít mindenkinek. Ha túlságosan egyszerű lenne a csomó, vagy kisebb zárt kör alakulna ki, akkor a játékvezető egy-két kézfogást megváltoztathat.

Amikor kész a „csomó”, a résztvevők kinyitják a szemüket, és céljuk az, hogy egyetlen kézfogás elengedése nélkül kibogozzák a csomót és egy nagy kört alkossanak. A játékosok szóval, ötletekkel segítsék egymást, de a társaik kezét semmiképpen se engedjék el!

(Előfordulhat, hogy a bogozás közben a játékosoknak szokatlan, sőt kényelmetlen testhelyzeteket kell felvenniük.)

(Idő: 5 perc)

4.4 8. osztály

4.4.1. Óravázlat

Téma: A reklám

- Eszközök:**
- Előző órán kapott feladat:
Gyűjtsenek olyan újságokat, melyben reklámok is vannak.
  - Gyűjtsenek termékcímkéket (csoki, joghurt)
  - Csomagolópapír, A/4 lapok, filctoll, ragasztó
  - Színes ceruzák, zsírkréta stb.
  - Reklám az újságban – reklámújságok (1. melléklet) osztálylétszám szerint

I. Ráhangolódás

Maradhatok veled? - játék

A játsszók körben ülnek. Középen áll a kérdező. A kérdező odafordul az egyik játsszóhoz, és megkérdezi tőle: „**Maradhatok veled?**” A válasz mindig az, hogy: „**Nem.**” (Lehet a hangszínnel, hangerővel is játszani.)

Eközben a körben ülő játsszók közül ketten (köztük legalább két szék kell, hogy legyen) összekacsint, és futva helyet cserél. Ha a kérdező időben észreveszi a cserét, és sikerül leülnie az üresen maradt székre, akkor a szék nélkül maradt játsszó lesz a kérdező.

Egyszerre több pár is cserélhet, de akkor a középen állónak könnyebb dolga van, mert sok szék lesz egyszerre szabad.

(Idő: 5 perc)

II. Jelentésteremtés

Csoportalakítás: 4-5 fős csoportok szimpátia szerint, szerepek kiosztása

1. Mi a reklám?

A hozott újságokban lévő reklámok megtekintése, bemutatása. A diákok vegyék elő otthonról hozott reklámújságjaikat és újságjaikat.

Mi a különbség a reklámújság és az újságban közölt reklámok között?

Nézzük meg, találunk-e bújtatott reklámot valamelyik újságban!

Csoportmunkában válasszák ki a nekik tetsző és a számukra ellenszenves reklámot! – megbeszélés

Beszélgetés az egyik legfontosabb vásárlást befolyásoló eszközről, **a reklámról:**

- Mi a reklám? Mi a célja?
- Milyenek a reklámok?
- Hogyan védekezhetünk a reklámok negatív hatásai ellen?
- Részletesen, pontosan mutatja be az adott terméket a reklám?
- Mít üzennek a reklámok?
- Lehet-e veszélyes a reklám?

Reklám:

Kommunikáció, amely közvetlen vagy közvetett módon az áruk és szolgáltatások fogyasztói értékesítésének ösztönzésére szolgál.

A reklámnak nagyon sok formája van és a reklámozás során a médiumoknak csaknem minden formáját (nyomatott: például újságok vagy magazinok, rádió, TV, mozi, hirdetőtáblák, telefon, fax, internet stb.) felhasználják.

A reklám egy nagyon széles értelmű fogalom, amely állandóan jelen van az életünkben.

A reklám irányulhat valamely szélesebb közönségre vagy csoportra, de akár egyénre is.

A reklámokat üzleti vállalkozások vagy magánszemélyek is lehelyezhetik, de minden esetben vonatkoznak rájuk a törvények.

Tanári összefoglalás: A reklám segíthet a vásárlói döntésekben, de káros is lehet, ha

- a fogyasztók megfelelő ismeretek híján nem tudják helyesen értelmezni az üzenetet,
- a reklám szándékosan félrevezető,
- túlzott fogyasztásra ösztönöz.

A gyerekek tegyenek javaslatot a lehetséges megoldásokra, amelyeket egy nagy papírlapra írnak csoportonként.

(Idő: 10 perc)

2. Reklám az újságban – reklámújságok -egyéni munka- (1. melléklet)

1. Melyik a kedvenc képi reklámod? Ragaszd a lap aljára vagy rajzold le! Mi az, ami felkeltette érdeklődésedet benne?

2. A reklámokban látott termékek (élelmiszerek, játékok) közül Te melyiket használod/fogyasztod? 1-1 mondatban írd le, hogy miért!

a) A reklámban látott ..... -t szoktam enni/inni, mert

- .....
- .....
- .....

b) A reklámblokkból a .....(tárgy, játék) van meg nekem otthon, mert

- .....
- .....
- .....

3. Készíts reklám-rajzot egy egészséges élelmiszerről a lapon található reklámtáskára!
A kép aljára szlogent (reklámszöveget) is írd!

(Idő: 15 perc)

III. Reflektálás

A reklámról tanultak összefoglalása.

(Idő: 5 perc)

Reklám az újságban – reklámújságok -

melléklet

1. Melyik a kedvenc képi reklámod? Ragaszd a lap aljára, vagy rajzold le! Írj arról egy rövid fogalmazást, miért szereted és mi az, ami felkeltette érdeklődésedet benne?
2. A reklámokban látott termékek (élelmiszerek, játékok) közül Te melyiket használod/fogyasztod? 1-1 mondatban írd le, hogy miért!

a.)A reklámban látott ..... -t szoktam enni/inni, mert

- .....
- .....
- .....

b.)A reklámblokkból a .....(tárgy, játék) van meg nekem otthon, mert

- .....
- .....
- .....

3. Készíts reklám-rajzot egy egészséges élelmiszerről a lapon található reklámtáskára!
A kép aljára szlogent (reklámszöveget) is írd!

Pl.

4.4.2. Óravázlat

Téma: Hova fordulhatok? Kik segíthetnek?

Cél: A tanulók tudják, hogy kihez fordulhatnak problémáikkal segítségért, mely állami intézmények feladata a segítő kéz nyújtása, mely civil szervezetek alkalmaznak önkénteseket problémák megoldásához különös tekintettel a SNI gyerekek igényeire, a HH és a HHH tanulók lehetséges problémáinak megoldásához

Meghívott szervezetek (ajánlás):

Családsegítő szolgálat munkatársa
Védőnői hálózat képviselője
Civil szervezetek megyei egyesületének képviselője
Rendőrség ifjúságvédelmi osztályának képviselője
Lelkiségegy szolgálat helyi képviselője
Ifjúsági Tanácsadó Iroda képviselője
Drogambulancia képviselője
Anyaothonok képviselője
Gyermekjóléti szolgálatok helyi képviselői
Alkoholistákat segítő szervezetek
Hajléktalanokat segítő szervezetek
Munkaügyi Központ képviselője
Munkaerő-közvetítő irodák képviselője
Jogi tanácsadással foglalkozó szervezetek képviselői
Segélyvonalak képviselői
Pályatanácsadással foglalkozó szervezetek képviselői
Szűrővizsgálatokat szervezők képviselői

Előzetes szervezési feladat:

1. A pedagógus részéről fel kell térképezni, hogy a lakóhelyen és közvetlen környezetében milyen segítő szervezetek működnek különös tekintettel az SNI-s, a HH és a HHH gyerekekre. A képviselők megkeresésével, az időpont egyeztetéssel, a megfelelő terem berendezésével kell előkészíteni a tanórát, mely lehet 2x45 perc, vagy 3x45 perc, a meghívást elfogadó szervezetek számától függően. A szervezetek képviselőit arra kéri a pedagógus, hogy tájékoztató anyagokat, apróbb ajándékokat hozzanak magukkal.
2. A pedagógus a meghívást elfogadó szervezetek számától függően kérdőívet készít a csoportok számára.

3. A szervezeteket az előzetesen kialakított csoportok forgószínpadszerűen fogják meglátogatni, információkat gyűjteni. A csoportokat a pedagógus az osztály összetételének megfelelően úgy alakítja ki, hogy heterogének legyenek, vagyis legyen jobban kommunikáló gyerek, visszahúzódóbb tanuló stb. Ez azért fontos, hogy a beszélgetések során minden csoport tudja a szükséges információkat megszerezni. A képességeiknek megfelelően a csoportok osszák ki a szerepeket: jegyző, szövívő-kérdező, időfelelős, biztató-dicsérő (az igényeknek megfelelően más felelős is választható).

Eszközök:

- Terem berendezése: asztalok, székek megfelelő számban, feliratok, terítők, ásványvíz, pohár
- Feladatlap megfelelő számban
- Apróbb ajándékok, szóróanyagok a szervezetektől
- Laptop, internet

Adatlap (minta) a tanulók számára:

A szervezet neve: .....

Elérhetősége:

Cím: .....

Telefon: .....

Honlap: .....

E-mail: .....

Kinek segít? (korosztály, nem) .....

.....

Miben tud segíteni? .....

.....

Hogyan tud segíteni? .....

.....

Milyen különleges megoldásokat tud ajánlani? Mi a specialitása?

.....

.....

I. Ráhangolódás:

1. A pedagógus köszönti a megjelenteket és tájékoztatja az óra menet a meghívottakat és a tanulókat is. Majd a csoportok sorshúzás alapján kerülnek az első szervezethez, mely egy adott idő után (5-10 perc a csoportok és a meghívottak számától, a rászánt időtől függően változhat) csere következik az óra járásával megegyező irányban. A várakozás ideje alatt halk zene szólhat.

II. Jelentésteremtés

2. A csoportok az adott idő alatt igyekeznek a lehető legtöbbet megtudni a szervezetről, arról, hogy miben, hogyan tudnak segítséget kapni problémáikról. A pedagógus feladata, hogy a felmerülő problémákat megoldja: ha több a csoport, mint a szervezet, a gyerekekkel beszélget, hogy milyen segítő szervezetek vannak, vagy a terembe bevitt laptopok segítségével az interneten gyűjtenek anyagokat. Ha a szervezet több mint a diák, akkor a szervezet képviselővel tartja a kapcsolatot.

III. Reflektálás

3. A pedagógus megköszöni a szervezetek képviselőinek a részvételt, és egy rövid visszajelzést kér a nap tapasztalatairól. *1. számú melléklet*

4. A tanulók feladata, hogy a csoportok összegezzék a hallottakat, és plakátot készítsenek a szervezetek, alapítványok munkájáról. Erre kapnak 35 percet, majd prezentálják ezt a többieknek.

5. Befejezetlen mondatokkal reflektálnak a nap tanulságaira *2. számú melléklet*

1. számú melléklet:

Szervezetek számára:

Nekünk az volt a legfontosabb ebből a találkozóból .....

Azt tudjuk hasznosítani a tapasztalatakból .....

A jövőre nézve úgy gondoljuk .....

2. számú melléklet:

A tanulók számára:

Nekem az volt a legfontosabb ebből a találkozóból .....

A legszívesebben a következő szervezet/alapítvány munkájában vennék részt

.....

Megtudtam .....

5. Összegzés

Intézményünk tevékenységének középpontjában a minőségi nevelő és oktató munka áll, amely biztosítja tanulóinknak a megfelelő továbbhaladást a szülők elvárásainak és a tanulók képességeinek megfelelően. Az iskolában zajló minden pedagógiai tevékenység és folyamat célja a gyermekek személyiségének sokoldalú, harmonikus fejlesztése, képességeik kibontakoztatása. A fejlesztés során az egyéni képességek, adottságok kibontakoztatása, illetve kiépítése kerül középpontba.

A HH és HHH, illetve SNI tanulók esetében a képességek megfelelő fejlesztése, a mindennapi élet problémáinak megoldására való felkészítés, az esélyegyenlőség valóságos megteremtésének lehetősége, a társadalmi beilleszkedés segítése fő célkitűzésünk. Nevelő-oktató munkánkban a gyerekek intellektuális, testi és mentális fejlődését kell szolgálnia.

A tanulószervezésben egyik fő elvünk és teendők a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben. Alkalmazzuk a differenciált tanulószervezési módszereket, lehetővé téve a tanulók személyi szükségleteinek, tudásának, képességeinek, érdeklődésének és érdekelttségének megfelelő fejlesztést, biztosítva ezzel a hatékony tanulás szempontjából nélkülözhetetlen helyes énkép alakulását. Az iskolánkban bevezetésre került kompetencia alapú oktatás eszköztárára is módszereiben és tanulószervezési formáiban kiválóan alkalmas az egyéni képességek szerinti fejlesztésre.

A változatos munkaformák csak abban az esetben alkalmazhatók hatékonyan, ha a pedagógus ténylegesen tisztában van a fogalmakkal, az alkalmazási szabályokkal, az előnyökkel, a felmerülő nehézségekkel, s kezelni tudja az esetleges problémahelyzeteket.

A tanulói különbségek teszik szükségessé a pedagógusok módszertani megújulását, hogy a „hagyományos” tanítás-tanulási folyamatok helyett új szemléletet alakítsanak ki, amelybe beleférnek új módszerek, technikák és munkaformák úgy, hogy a „jól bevált” alkalmazások is megmaradhatnak. Ennek érdekében iskolánk valamennyi pedagógusa részt vett az IPR képzésen.

A differenciált tanulószervezés során alkalmazunk egyéni, páros, csoportformákat, kooperatív technikákat, projekt munkákat. A tantermi elrendezés a tanórákon, foglalkozásokon gyakran változik: a tanulók mozognak, egymással beszélgetnek, a falakon jellemzően az ő munkáik jelennek meg.

A jól szervezett csoportmunka jelentős személyiségformáló, értékrend alakító hatással van a csoporttagokra:

- együtt gondolkodás
- alkalmazkodás
- összefogás
- érvelés - meggyőzés
- a másik tiszteletben tartása, az eltérő gondolkodás elfogadása
- az összetartozás élményének személyes megtapasztalása

Az ideális páros munkában a tanulók segítenek egymásnak, s nincs köztük rokonszenvi ellentét.

Önálló munka egyénileg, párban és csoportban egyaránt végezhető. Lényege, hogy a tanuló egyedül dolgozik.

A kooperatív pedagógia azoknak a pedagógiai módszereknek az alkalmazását jelenti, amelyek a tanulást társas tevékenységgé teszik, és a hangsúlyt a kortársi, tanulói együttműködésre helyezik. Sok kooperatív tanítási-tanulási módszer létezik, ilyen pl. a projektmódszer, a vitamódszer. A diákok az öncélú ismeretsajátítás mellett gyakorolják a másokra való odafigyelést, az önálló gondolkodást, a türelmet, az elfogadást, a másokért felelősségteljes, segítőkész magatartást; továbbá fejlesztik a kommunikációs készséget, az együttműködés készségét, a szervezői képességeket, valamint a segítő, alkotó magatartást.

Ezért a tanár jelentős szerepe és komoly felelőssége az órai munka előkészítésében, a tananyag és a hozzá kapcsolódó módszer kiválasztásában és lebonyolításában rejlik.

Hiszünk abban, hogy a legkülönbélebb tanulók iskolai oktatása csak heterogén csoportok kialakításával és a differenciálás gyakoribb alkalmazásával folytatható eredményesen. Az egyénre szabott célok meghatározása, az alternatív tanulási utak, módok alkalmazása, a tanulók sajátosságaihoz illeszkedő feladatok kijelölése és a csoportképzés adta lehetőségek kihasználása segítik a befogadó oktatás megvalósulását. Általában a pedagógusok hozzáállása a legfontosabb tényező, amely hozzájárul a befogadó szemlélet erősödéséhez.

Megtanultuk és megtapasztaltuk, hogy Comenius szavai igazak:

„Nincs a világon olyan meredek szikla, avagy torony, amelyre fel ne lehetne hágni annak, akinek lábai vannak, csupán alkalmas létrát kell felállítani, vagy megmászható lépcsőfokokat kell kivágni, megfelelő fekvésben és rend szerint vágva ezeket, s a leomlás veszedelme ellen korláttal kell körös-körül megerősíteni. Bizonyos, hogy bárki bármilyen magaslatot elérhet jó elosztású, ép, szilárd biztonságos lépcsőkkel.”

6. Felhasznált szakirodalom

Rózsáné Czigány Enikő: Sajátos nevelési igényű tanulók
In : Fejlesztő Pedagógia 2006/6. szám p. 17-19.

Szociális és Munkaügyi Minisztérium – Konszenzus Alapítvány Budapesti Szervezete
Internetes publikáció 1.

Mezőberény-Bélmegyer Kistérségi Általános Iskola

In: Komplex intézményi és IKT helyzetelemzés 2009 p: 4 -21.

Mezőberény város esélyegyenlőségi programja 2008 p: 3.

1993.évi. LXXIX. tv. a közoktatásról 121.§.(1)bekezdés 29.pont

www.lorantffy.suli.hu/dokument/ p: 335.

Internetes publikáció 2.

Az óravázlatok elkészítéséhez felhasznált szakirodalom

Heiner Wilms és Ellen Wilms

Egyszer mi is felnövnk- Életvezetési program 12-16 éveseknek

Csendes Éva

Életvezetési ismeretek és készségek

www.sulinet.hu/tanár/igazgatas/drog/8.html

www.sulinet.hu/tanár/kompetenciaterulek/5_eletpalya/03_modulok_eszkozok_1/7_evf